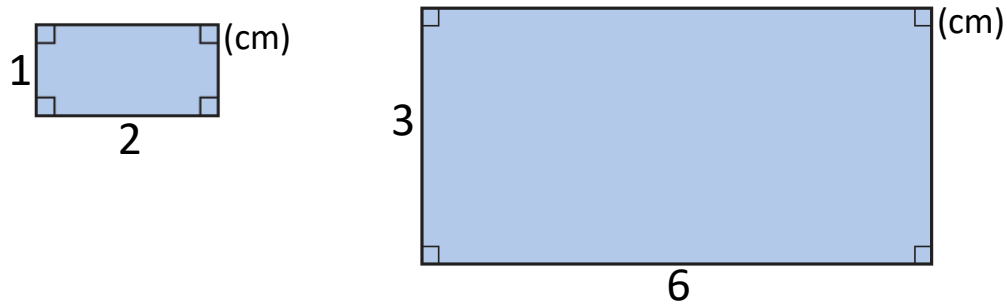

Z 4.4

Likformighet

När man gör en avbildning i en viss skala får bilden samma form som det föremål som avbildas.

Man säger att bild och föremål är *likformiga*. Bilderna visar två rektanglar som är likformiga.

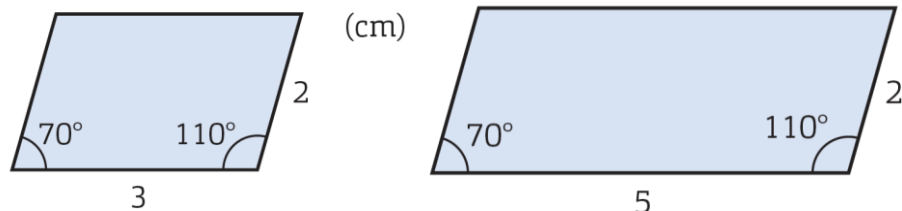
Alla sträckor i den större rektangeln är **3** gånger så långa som i den mindre rektangeln.

$$\frac{3 \text{ cm}}{1 \text{ cm}} = 3$$

$$\frac{6 \text{ cm}}{2 \text{ cm}} = 3$$

Allmänt gäller att två månghörningar är likformiga om

- **proportionen** mellan motsvarande sträckor är densamma
- motsvarande vinklar är lika stora

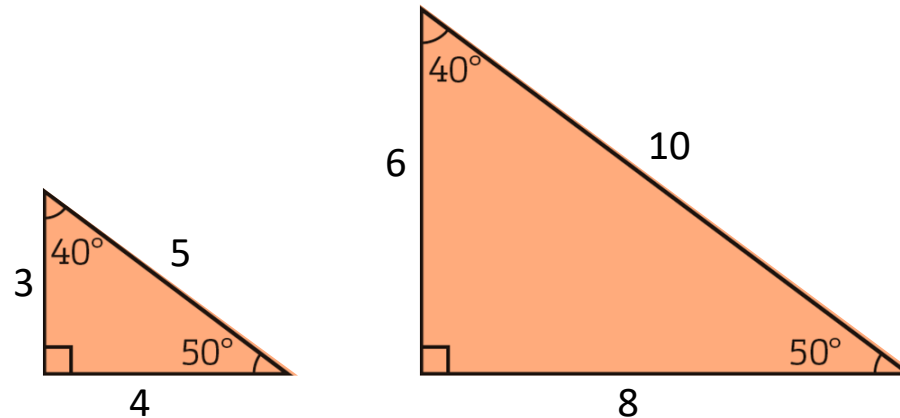

Dessa parallelogrammer är **inte** likformiga. Vinklarna är lika stora **MEN** proportionen mellan motsvarande sträckor inte är densamma.

Likformiga trianglar

För att veta om två trianglar är likformiga så räcker det att veta att motsvarande vinklar är lika stora.

Då är automatiskt proportionen mellan motsvarande sträckor densamma.

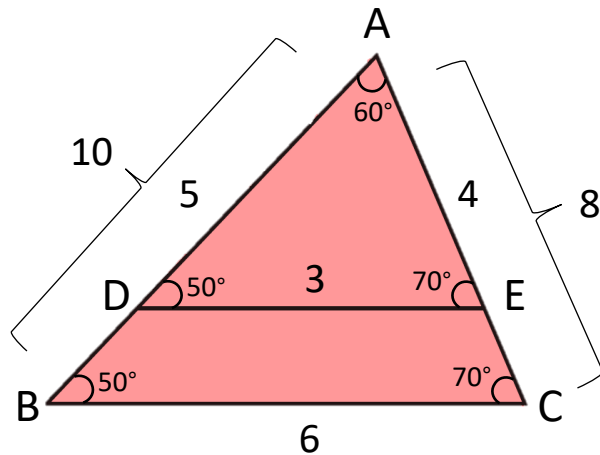
Topptriangelsatsen

Triangeln ADE är en så kallad *topptriangel* i triangeln ABC .

I triangeln är DE *parallell* med sidan BC .

Det gör att vinklarna i triangeln ADE är lika stora som motsvarande vinklar i triangeln ABC .

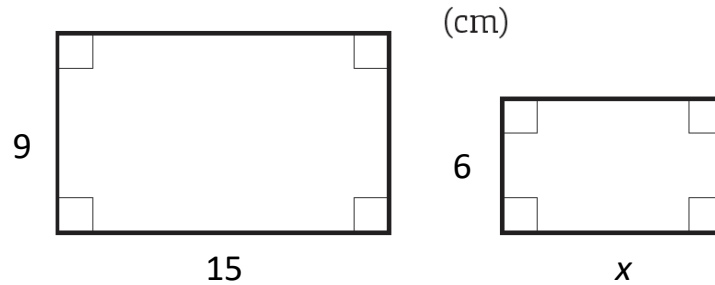
Alltså är triangeln ADE likformig med triangeln ABC .

Detta kallas *topptriangelsatsen*.

Exempel

Rektanglarna är likformiga. Hur lång är sidan x?

Eftersom rektanglarna är likformiga är proportionen mellan motsvarande sidor lika.

Det innebär i det här fallet att $\frac{x}{15}$ är lika med $\frac{6}{9}$.

En ekvation där både vänster och höger led består av en ensam term med nämnare löser vi lättast med korsmultiplikation.

$$\frac{x}{15} \times \frac{6}{9}$$

$$9 \cdot x = 15 \cdot 6$$

$$9x = 90$$

$$\frac{9x}{9} = \frac{90}{9}$$

$$x = 10$$

$$\text{V.L.} = \frac{10}{15} = \frac{2}{3}$$

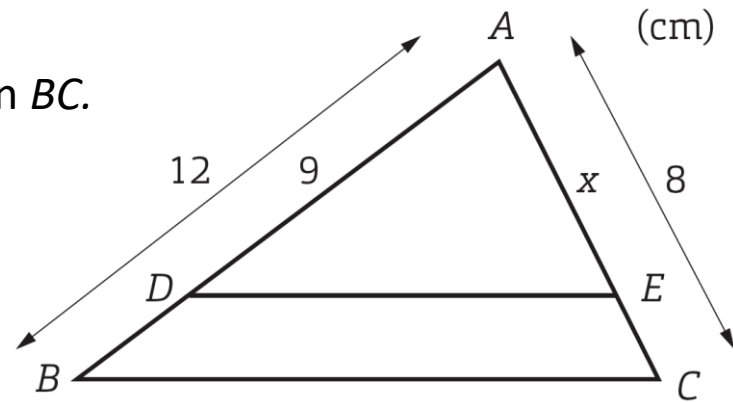
$$\text{H.L.} = \frac{6}{9} = \frac{2}{3}$$

$$\text{V.L.} = \text{H.L.}$$

Svar: Sidan är 10 cm.

Exempel

I figuren är DE parallell med sidan BC .
Hur lång är sträckan x ?

Eftersom sträckan DE är parallell med sidan BC ger topptriangelsatsen att triangeln ADE är likformig med triangeln ABC .

Det innebär i det här fallet att $\frac{x}{8}$ är lika med $\frac{9}{12}$.

$$\frac{x}{8} = \frac{9}{12}$$

$$12 \cdot x = 8 \cdot 9$$

$$12x = 72$$

$$\frac{12x}{12} = \frac{72}{12}$$

$$x = 6$$

$$\text{V.L.} = \frac{6}{8} = \frac{3}{4}$$

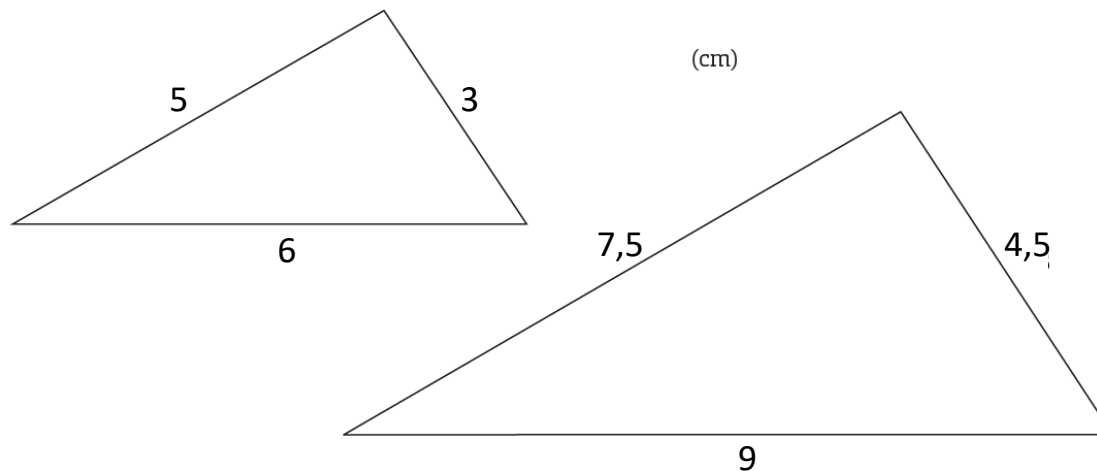
$$\text{H.L.} = \frac{9}{12} = \frac{3}{4}$$

$$\text{V.L.} = \text{H.L.}$$

Svar: Sträckan är 6 cm.

Exempel

Är trianglarna likformiga?
Förklara hur du tänker.

Proportionen mellan sidorna är:

$$\frac{4,5}{3} = 1,5 \quad \frac{7,5}{5} = 1,5 \quad \frac{9}{6} = 1,5$$

Svar: Eftersom alla proportioner är lika så är trianglarna likformiga.